

Pastisseria Mataró

La fusió de dues professions artesanals

Analia González / © Fotos: Guye Sancho

Portes de pi melis recuperades per a les parets d'arrebosat d'argila a la zona de degustació.

De vegades els somnis es fan realitat i aquest n'és un exemple. Pastisseria Mataró neix de l'amor per dues professions que tenen molt a veure amb el treball manual realitzat a consciència. Tot va començar amb un bonic local enfront del parc central de Mataró, que es llogava, com comencen moltes de les rehabilitacions que m'ha tocat dissenyar durant la meua trajectòria professional.

La diferència en aquest cas ha estat el meu client, el meu company de vida, el meu marit. I si mai és fàcil "convèncer" un client dels beneficis de la bioarquitectura, en aquest cas

l'esforç i la responsabilitat han estat molt més grans de l'imaginable. Des d'aquí agraeixo al promotor en els seus múltiples rols, perquè molt del que hem recuperat ha estat gràcies a la seva delicada intervenció.

El repte ha estat convertir un local destinat a lampisteria en una preciosa pastisseria artesanal, amb obrador propi i degustació. Aquest desafiament es plantejà a més incorporant materials naturals i aprofitant tot l'existent amb la consciència clara de generar menys residus de construcció i donar-li una segona oportunitat a materials moltes vegades nobles.

■ Conceptos de bioclimàtica aportats

Ventilació i il·luminació natural

Una dels objectius principals de la reforma va ser dotar a l'edifici d'un "escombratge" eficient de la càrrega tèrmica generada pel forn de la pastisseria, que es va aconseguir realitzant una filtració en un mur de càrrega testera de l'edifici en la seva cara sud, l'escombratge funciona perfectament i d'una forma natural, s'aconsegueix escombrar la càrrega tèrmica de l'obrador, no tenint cap tipus d'aire condicionat artificial.

La pastisseria artesana es troba al carrer de la Geganta número 1 de Mataró

Amb dos grans finestrals que donen al parc central de Mataró, la pastisseria s'orienta al nord, una gran massa d'arbres absorbeix la radiació i no permet aprofitar la il·luminació per reflexió, excepte una part que reflecteix el paviment del parc. No obstant això la radiació lumínica de la cara nord és perfecta perquè difumina molt bé l'entrada de llum a l'espai de degustació i botiga. Els banys i l'obrador reben il·luminació indirecta ja que es van reutilitzar finestres i

portes existents en el local, que deixen passar la llum. Es va potenciar l'ús d'enrajolats blancs en parets estratègiques dels banys i l'obrador.

Acústica

Si bé, el Camí de la Geganta on se situa la pastisseria és d'un trànsit pesat i continu s'ha aconseguit aïllar acústicament l'espai de manera efectiva. Això s'ha fet amb el gran treball que realitzen els materials seleccionats per embolicar l'espai:

Fitxa tècnica

Arquitecta tècnica, project manager i dissenyadora: Analía González Damiani

Estudi de feng shui i geobiologia: Analía González Damiani

Subministrament d'argila: Ecoclay

Arrebossats d'argila: Terram

Tadelakt: Joan Nieto

Subministrament suro: Barnacork

Obra i proveïment d'aigua: Carlos Costa

Lampisteria, electricitat i il·luminació: Carlos Llorens (Aiguacorrent)

Instal·lació de gas: Ramón Caldes (Aiguacorrent)

Superfície rehabilitada: 119 m²

Dates: juliol-octubre 2015

argila, jute, fusta, suro i el so de l'aigua de la besquera que emmascara part del potent soroll aeri exterior. La reverberació es veu esmorteïda per l'ús d'aquests materials i es pot conversar tranquil·lament sense afectar la resta de clients.

Geobiologia i feng shui

Estrelles

Amb l'entrada de la doble 8 per la porta res podia sortir malament, així ho vam saber des del dia en què

Seccions

vam fer el mapa d'estels segons el mètode de la brúixola, també s'estudià l'espai segons el feng shui de la forma i es van utilitzar colors i materials estratègics, situant la peixera en el lloc precís perquè l'abundància en tots els ordres de la vida, mai escassegi.

Radiacions

L'edifici en què se situa la pastisseria té unes 8 alçades i en la seva coberta alberga una potent i nociva antena de telefonia mòbil que radia als veïns de davant i al parc central de Mataró. El primer que vaig fer va ser comprovar amb els aparells el nivell de radiació en els llocs de màxima permanència: l'obrador i la degustació, advertint que la radiació és nul·la per trobar-nos en "l'ombra de l'antena", notícia positiva que ens va permetre seguir endavant amb la iniciativa. En el que té a veure a línies Hartmann i Curri, falles i cursos d'aigua, amb el temps he simplificat la manera d'obtenir dades de l'espai i si bé aquestes línies travessen tota la terra solament ens afecten en els anomenats "nodes" o "creus" de línies, vetes i pous d'aigua, revisat tot l'espai amb les varetes de radioestèsia es comprova neutre, lliure de zones nocives. Els materials ceràmics comprats es van revisar amb el ràdex per determinar el seu nivell de radiació i es van seleccionar els menys nocius per a la biologia humana. No es va instal·lar ni wifi ni televisió ni fil musical, és un espai creat per gaudir del paisatge i de la companyia dels amics, d'un bon llibre o simplement per desconnectar i veure passar la gent.

Paisatge

L'entorn és privilegiat i es van col·locar estratègicament miralls de forma lateral sense que s'enfrontessin. Aquests fan "entrar" el parc a la pastisseria, d'aquesta forma s'observa tant el "parc vell" com el "parc nou". Des de qualsevol punt de la degustació, és un espai que tots gaudim.

La perforació de les plaques existents als falsos sostres em va permetre crear un agafador mecànic en col·locar la malla de jute i argila

Disseny, eficiència energètica i reutilització de materials

Enderrocs i obra nova

Tinc per mètode realitzar un pla-nol d'enderrocaments i uns altres d'obra nova, superposant-los i veient ràpidament el volum de l'obra, en aquest cas vaig poder aprofitar alguns envans existents i uns altres s'han realitzat de nova construcció amb envans lleugers. S'ha prioritzat l'espai de l'obrador per albergar la maquinària precisa i eficient que el pastisser requereix, s'ha previst col·locar tan sols set taules per poder atendre als comensals amb una sola persona. L'espai de botiga és ampli i còmode tenint l'imprescindible per donar un bon servei.

Materials amb un nou ús

Es van aconseguir portes d'un enderrocament de pi melis i es va decidir decapar-les en part, tenien més de set mans de pintura. Quan es "van alliberar", l'olor a fusta va envair l'obra, essent un moment màgic. Ara aquestes portes ens acompanyen revestint tota la zona de degustació. Es comprà una porta d'una casa de cos de l'any 1900 que vaig rehabilitar l'any passat i malgrat reutilitzar totes les portes de l'habitatge, aquesta havia quedat sense

Les meves mans i les de les meves filles apareixen en diversos dels plafons creats en el fals sostre com si es tractés d'un llenç

Recuperació dels falsos sostres de la zona d'oficines de l'antiga lampisteria, que eren de plaques metàl·liques perforades

ús. Vam decidir comprar-la per a la pastisseria i amb ella vam crear la barra de la zona de cafeteria. El resultat va ser sorprenent.

Els falsos sostres existents de la zona d'oficines de l'antiga lampisteria, eren de plaques metàl·liques perforades. Tècnicament són correctes però estèticament no corresponen amb el nou ús, i per això vaig decidir buscar una alternativa per no haver de tirar-los al contenidor. La perforació de les plaques existents, em va permetre crear un agafador mecànic en col·locar la malla de jute i argila amb les meves pròpies mans, creant així peces úniques que tenen una doble funció: estètica i acústica. La fusteria d'alumini existent es va reutilitzar íntegrament, reubicant cadascuna de les peces; aquesta decisió pot ser que no fos econòmicament més rendible que llançar-les i posar-les noves, però sí ho ha estat pel medi ambient.

Les mans com a part del disseny i la creació

El treball manual, tan injuriat a l'últim segle i tan valorat pels qui tenen certa sensibilitat, ha estat el fil conductor de tots els processos, els creatius que van generar l'espai i els definitius que li donen ús al mateix. Per això les meves mans i les de les meves filles apareixen en diversos dels plafons creats en el fals sostre com si es tractés d'un llenç que s'escriu cada dia amb el treball del pastisser artesà. Dia a dia les mans flueixen en la seva tasca, realitzant el que van venir a fer, reivindicant el treball manual que deixa la petjada d'energia i intenció sobre el creat.

Eficiència energètica i reutilització d'aigües grises

El fals sostre recuperat alberga els forats d'antigues i ineficients lluminàries, es van substituir per sistemes leds d'alta eficiència energètica i en tota la xarxa elèctrica s'han previst interruptors d'energia per evitar pèrdues d'energia per *stand by*. S'ha

Palla, argila, canyís, jute, una mostra dels materials artesanals recuperats utilitzats

deixat una cambra d'instal·lacions situat estratègicament amb la previsió de la reutilització d'aigües grises provinents dels lavabos del públic i per ser utilitzat solament en les cisternes d'aquests lavabos. S'ha optat per l'ús d'un forn a gas evitant el consum elèctric el màxim possible. Tot el sistema de condicionament natural tèrmic i lumínic col·labora en la reducció del consum d'energia.

Artesans i els seus materials

L'argila, la palla, el canyís i el jute

El dia que va arribar el material que em va enviar Blanca d'Ecoclay i

que començarien a treballar, (els ara amics de Terram, Eva, Miquel, Antonella, Sussana), tot va canviar en l'obra, l'energia de la terra és forta, l'olor intensa a estable, la mescla amb palla de la "capa base" els seus colors, les seves textures, el tacte amb "la barbotina" tocar la terra, sentir-la, experimentar-la i col·locar-la. Vaig començar a gaudir de l'obra com una nena i ja es van alliberar les tensions dels proveïdors, els terminis i les històries. Va entrar la terra a l'obra, amb el propòsit de dotar a l'espai d'altres prestacions acústiques, d'absorció d'olors i de neteja de l'aire, vam escollir l'argila,

Barnacork va subministrar planxes de suro per ser utilitzades en part de la degustació amb un treball acústic i tèrmic.

per descomptat. Amb els recursos explicats vam escollir les parets clau perquè treballessin en el seu màxim potencial, vam donar els espessors necessaris perquè aquest treball es produís i no fos una simple raó estètica. Les parets seleccionades no tenien un bon guix i en la primera col·locació l'argila va arrencar al guix antic, va caldre retirar el fet i tornar a començar, ara col·locant una malla de canyís que assegurés l'adherència al parament. En aquesta obra em vaig enamorar de l'argila i aquest amor perdura en el temps.

La calç, el suro i la fusta

Sent fidels al propòsit de convertir aquest espai en un mostrari del molt que es pot fer en bioarquitectura va ser que vaig parlar amb un mestre en l'art del tadelakt, Joan Nieto, i es va oferir a realitzar una mostra gratuïta en la nostra pastisseria i va col·laborar amb alegria en el nostre projecte. Barnacork ens va subministrar planxes de suro per ser utilitzades en part de la degustació amb un treball acústic i tèrmic. La fusta antiga rehabilitada, embolica l'espai dotant-lo de caràcter i calidesa

Mobiliari antic rehabilitat

Com a dona treballadora que ha criat les seves filles mantenint la proximitat que em possibilita l'habitatge-despatx, sempre m'han cridat l'atenció les màquines de cosir antigues. Essent Mataró una capital del tèxtil m'he trobat amb moltes dones que m'expliquen la seva història d'haver col·laborat amb l'economia familiar, treballant des de casa en aquestes màquines sense deixar de tenir cura dels seus fills. Per a mi la màquina de cosir és un símbol perfecte de la meua història com a professional que decideix conciliar la vida familiar amb la professional. Em sento molt propera a aquestes dones que van decidir fer el mateix des d'una màquina de cosir. Per això vaig decidir rehabilitar un parell de peus de màquines que van aparèixer en una de les meves primeres

Es van rehabilitar un parell de peus de màquines de cosir, un d'ells utilitzat com a peu per al canviador de nadons

rehabilitacions, les vaig conservar i les vaig reutilitzar en la pastisseria; l'una treballa com a suport de la peixera a l'entrada del local i l'altra va ser reutilitzada com a canviador para els nadons que utilitzen el bany, i varen cobrar vida nova.

Fidel és un veí que es dedica a recuperar mobiliari antic i a oferir-lo als qui ho sabem apreciar. Durant l'estiu vaig rebuscar entre els seus magatzems i vaig trobar un parell de tauletes que han quedat perfectes com a marbre dels lavabos; també vaig rescatar antics penja-robes, molinets de cafè i una antiga cafetera exprés dels anys 50. Aquests petits detalls aporten el seu granet de sorra per crear l'espai que somiem.

■ Conclusions

El resultat ha estat gratificant i comovedor. Moltes vegades en la nostra vida professional tenim la certesa que la nostra aportació a la societat

no està reconeguda i és que molts són els agents que intervenen en una rehabilitació i si aquesta és "bio" hem de ser encara més estrictes i pensar molt més allà del queensem habitualment. Durant l'obra tenim milers de vicissituds i encara així aconseguim el nostre objectiu, perquè la clau està a ser conscients i no deixar de fluir fent el que veritablement estimem, fent el que vam venir a fer. També és important saber que estem en una fase de transició en un canvi de paradigma i no tot pot ser "bio" encara, i que el veritablement important és seguir divulgant amb el nostre granet de sorra, aportant des del nostre lloc el que ens sigui possible sense exigir-nos més del que podem, total solament es tracta de ser feliços i ho aconseguim amb amor i molta humilitat. ■

L'autora: Analia González és arquitecta tècnica, col·legiada 12.007, perita judicial, especialista en bioarquitectura i consultora de feng shui tradicional / analia.gonzalez@apabcn.cat